

TAIPALSAARI Virranniemi Kaavamuutosalueen muinaisjäännösinventointi 2015

Ville Laakso
Timo Sepänmaa

Tilaja: Lappeenrannan kaupunki

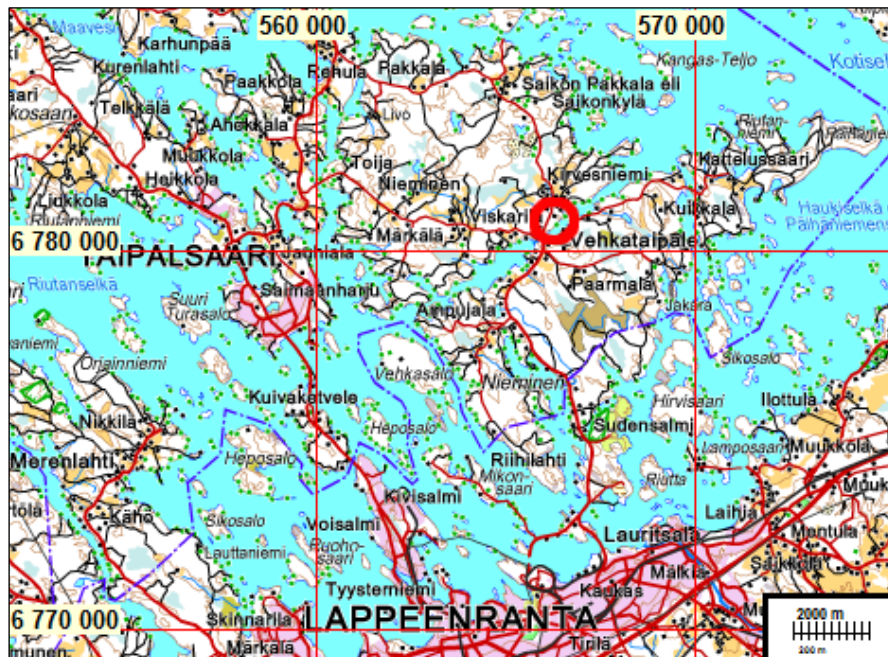
Sisältö

Perustiedot	2
Vanhat kartat	3
Yleiskartta	4
Inventointi	6
Tulos	6
Muinaisjännökset	7
1 TAIPALSAARI KIRVESKYLÄ	7
2 TAIPALSAARI KIRVESKYLÄ 2	9

Kansikuva: Koekuoppaa kaivetaan (Sepänmaa) Virranniemen tutkimusalueella.

Perustiedot

- Alue:** Taipalsaaren kunta, Virranniemi-niminen tila, Taipalsaaren kirkolta 9,5 km itään Vehkatalpaaleen kanavan koillispuolella.
- Tarkoitus:** Selvittää, onko kaavamuutosalueella kiinteitä muinaisjännöksiä tai muita suojeltavaksi katsottavia kulttuurihistoriallisia jännöksiä.
- Työaika:** Maastotyö 9.6.2015
- Kustantaja:** Lappeenrannan kaupunki
- Aiemmat tutkimukset:** Erä-Esko, Aarni tarkastus 1963; Miettinen, Timo inventointi 1975; Kirkinen, Tuija inventointi 2000.
- Tekijät:** Mikroliitti Oy, Timo Sepänmaa ja Ville Laakso
- Tulokset:** Alueelta tunnettiin aiemmin yksi kiinteä muinaisjännös, *Kirveskylä*-niminen historiallisen ajan viljelyröykkiökohde, jonka rajausta täsmennettiin – alueella havaittiin vielä kartoittamattomia röykkiöitä. Inventoinnissa löytyi lisäksi viime sotien aikainen taisteluhauta, joka on suojelukohde.

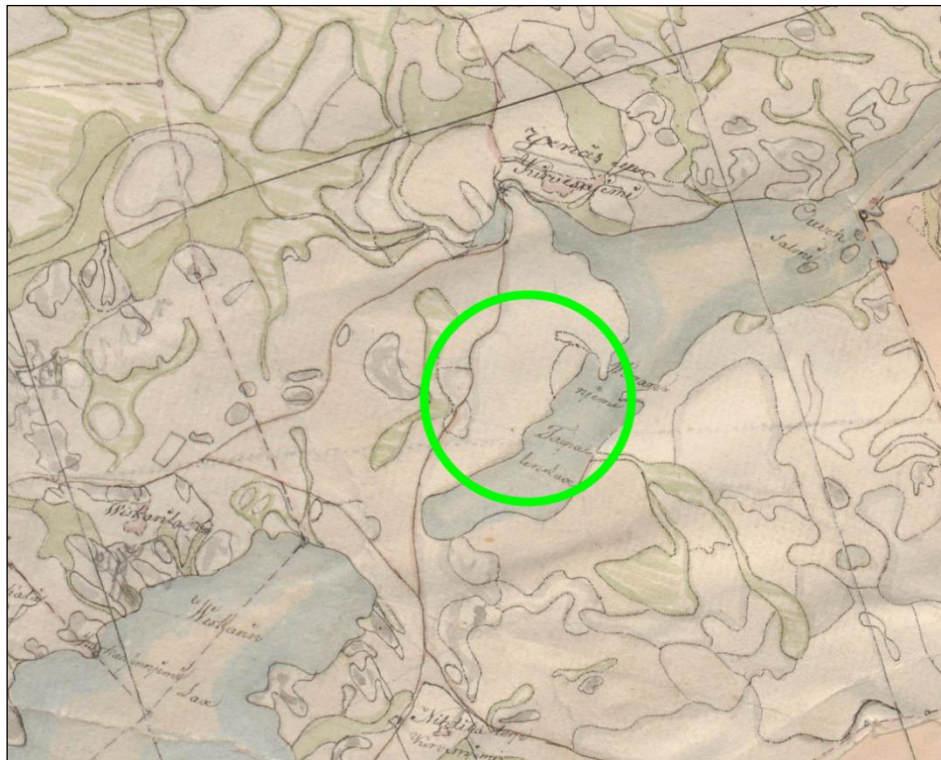
Tutkimusalue punaisen ympyrän sisällä.

Selityksiä: Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN koordinaatistossa (Euref). Kartat ovat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta kesältä 2015 ellei toisin mainittu. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon eikä niillä ole mitään kokoelmatunnusta. Valokuvat digitaalisia. Valokuvat ovat tallessa Mikroliitti Oy:n serverillä. Kuvaajat: Ville Laakso ja Timo Sepänmaa. **Kohteiden numerointi on epävirallinen, vain tämän raportin karttaviitteiksi.**

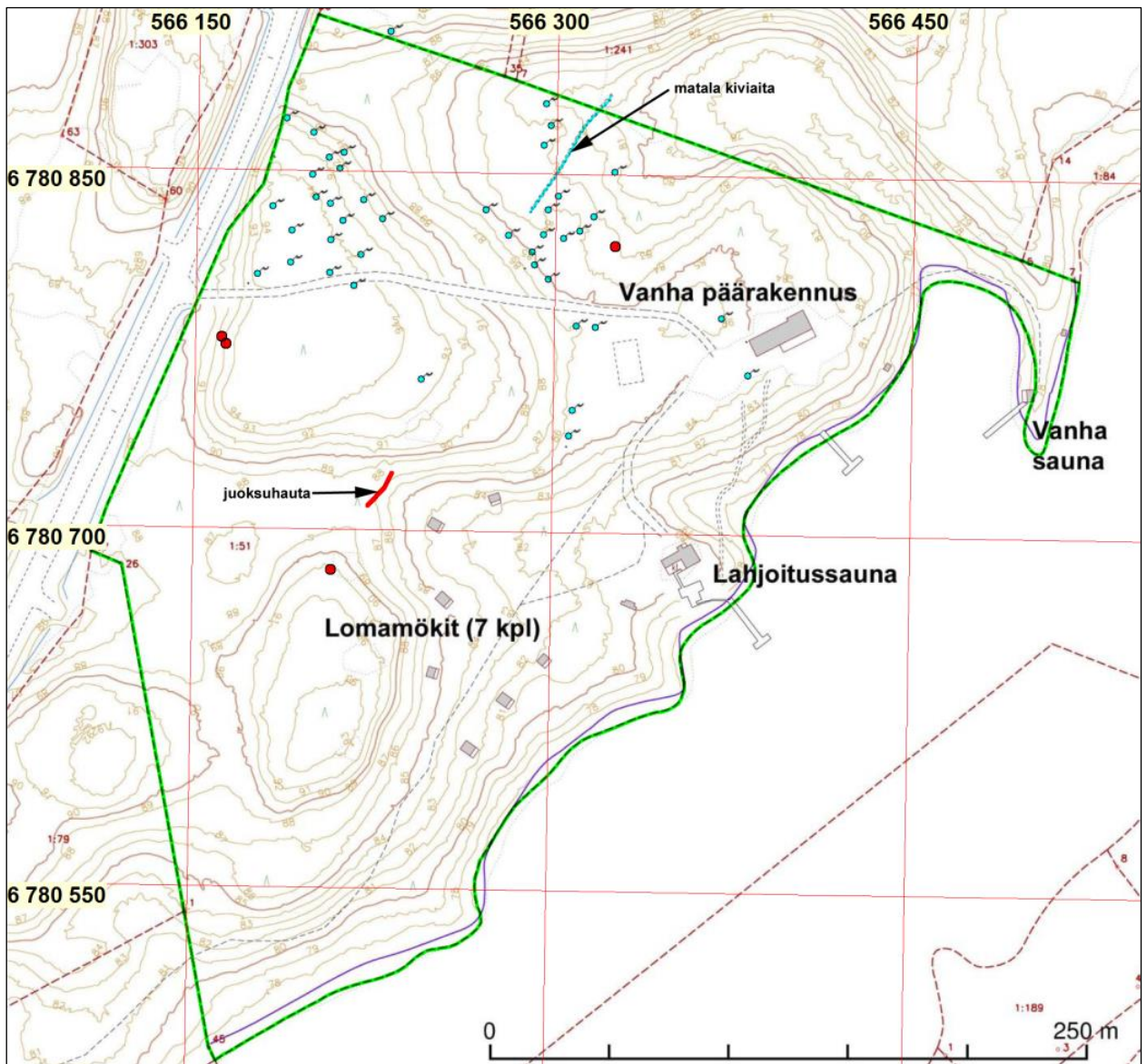
Vanhat kartat

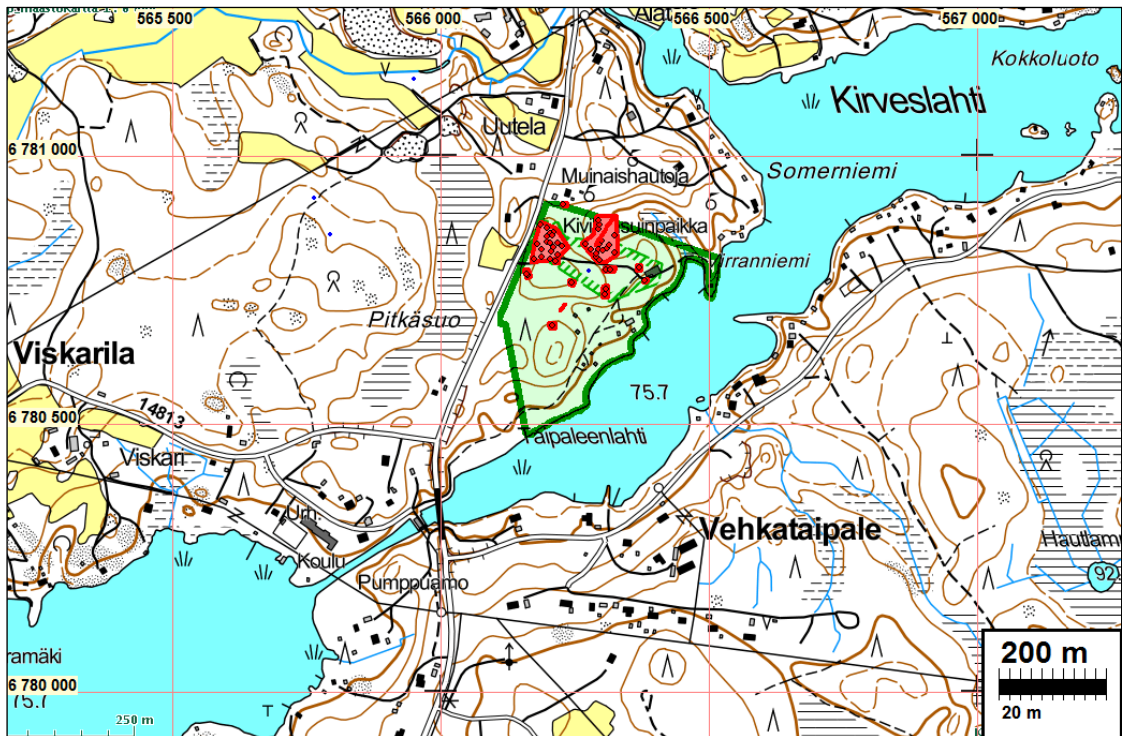
Virranniemi (vihreän ympyrän sisällä) vuoden 1805 Viipurin läänin kartassa (Aflidne Excellencen grefve Steinheils Karta öfver Wiborgs län 1805). Lähin asutus on merkitty (punaisella) hankealueen pohjois- ja ulkopuolelle Kirvesniemeen (Икснязь).

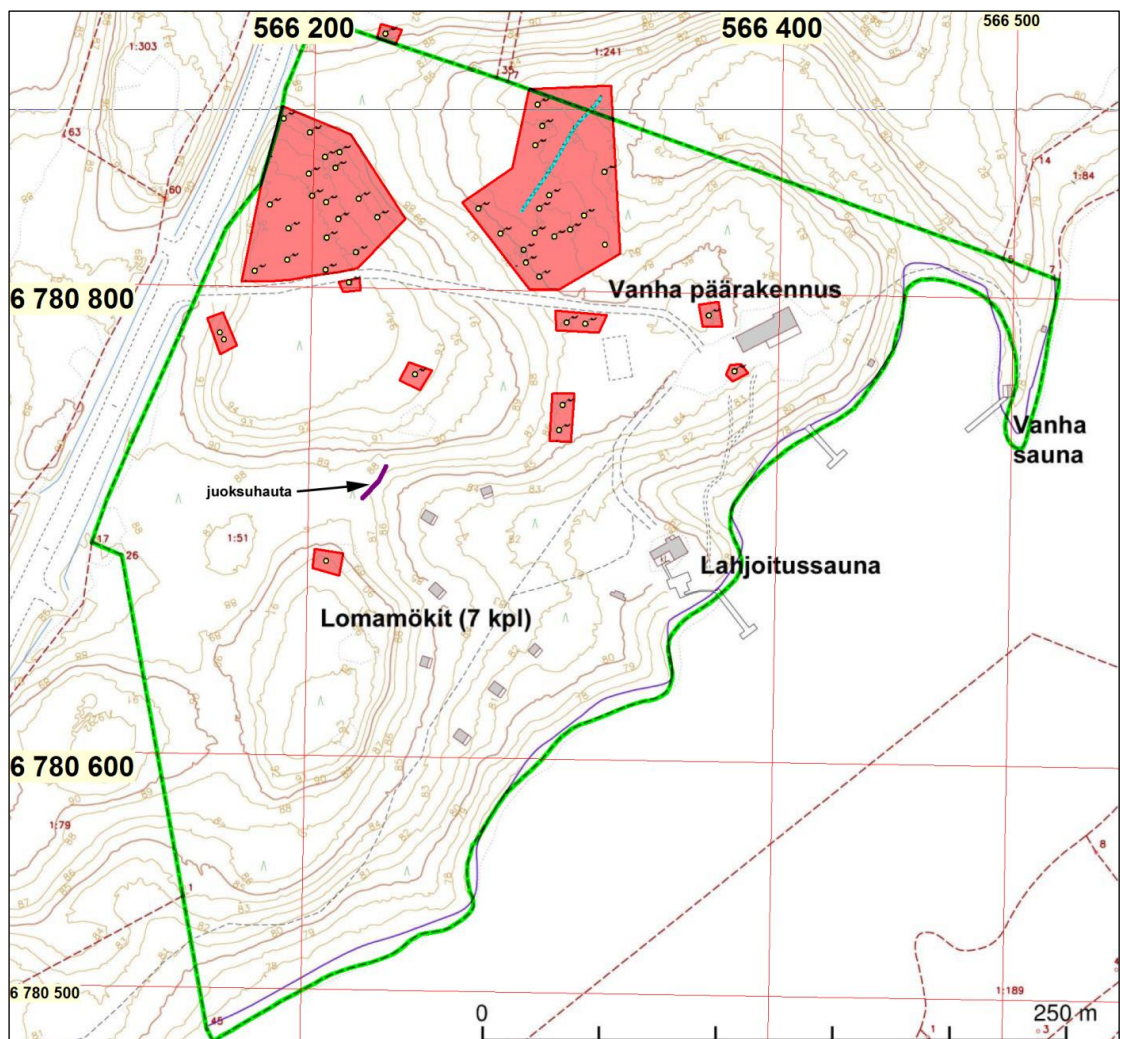
Vuoden 1843 pitäjänkartalla Virranniemelle on merkitty vain metsää, kalliota ja niittyä. Tutkimusalueen sijainti on merkitty vihreällä ympyrällä.

Yleiskartta

Virranniemen röykkiöt ja kiviaita (kohde 1) sekä puolustusvarustus (kohde 2) merkittyinä Lappeenrannan kaupungin pohjakartalle. Vuoden 2015 inventoinnissa havaitut uudet röykkiöt on merkitty punaisilla pisteillä ja puolustusvarustus punaisella viivalla. Hankealueen raja on merkitty vihreällä.

Tutkimusalue vihreällä. Muinaisjäännösalueet punaisella.

Inventoinnissa määritetyt muinaisjäännösalueet: Kohde 1, viljelysryötkkiöt punainen rajaus. Kohde 2, puolustusvarustus - juoksuhauta sinipunainen viiva.

Inventointi

Lappeenrannan kaupunki suunnittelee osayleiskaavan muutosta omistamalleen, Taipalsaaren kunnassa sijaitsevalle, Virranniemi-nimiselle tilalle. Alue sijaitsee noin 9,5 kilometriä Taipalsaaren keskustasta itään, Vehkataipaleen Taipaleenlahden ja Mantereentien välisellä alueella. Tilan kokonaispinta-ala on 8,4 hehtaaria ja rantaviivaa on noin 660 metriä.

Kaavamuutokseen liittyen Museovirasto edellytti, että rakentamiseen osoitettavilla alueilla on tehtävä arkeologinen inventointi, jossa selvitetään sijaitseeko alueella ennestään tuntemattomia muinaisjäännöksiä tai muuta arkeologista kulttuuriperintöä. Lappeenrannan kaupunki tilasi inventoinnin Mikroliitti Oy:ltä. Inventoinnin maastotyöt tehtiin 9.6.2015 hyvien havainto-olosuhteiden vallitessa.

Hankealue sijaitsee eteläisellä Saimaalla, Vehkataipaleen Taipaleenlahden pohjoisrannalla, Vehkataipaleen–Saikonkylän välisen tien itäpuolella, korkeustasolla 76–97 m. Muinaisen Saimaan korkein ranta 4000 eKr on alueella ulottunut 81,3 m korkeustasolle. Pyyntikulttuurin asuinpaikkoja voi alueelta löytää n. 78–82 m korkeustasojen väliseltä alueelta.

Alueelta aiemmin tunnettu kiinteä muinaisjäänös on hankealueen pohjoisosassa sijaitseva *Kirveskylä*-niminen historiallisen ajan viljelyröykkiökohde (Museoviraston muinaisjäänösrekisterin kohde numero 831010025). Aiempien tietojen valossa paikalla tiedettiin olevan noin 30 kiviröykkiötä (Erä-Esko 1963; Miettinen 1975: 39; Kirkinen & Lavento 2000: 14). Vajaa parisataa metriä hankealueen koillispuolella, hankealueen ulkopuolella, sijaitsee *Somerniemi Tammäki*-niminen kivistinen asuinpaikka (831010053). Hankealue arvioitiin ennen inventoinnin maastotöitä teoriassa potentiaalisesti pyyntikulttuurin muinaisjäänöksiä ajatellen.

Vanhojen karttojen perusteella hankealueella ei ole historiallisena aikana ollut kiinteää asutusta tai sellaiseen liittyvää elinkeinohistoriallista toimintaa (esim. peltoja; ks. Afidne Excellencen greve Steinheils Karta öfver Wiborgs län 1805; Pitäjänkartta 1843).

Inventointia valmisteltaessa selvitettiin aikaisemmat tiedot seudun muinaisjäänöksistä ja asutushistoriasta. Topografiaan perehdyttiin erityyppisten kartta-aineistojen avulla. Lisäksi tutkittiin Maanmittauslaitoksen laserkeilausaineisto – siinä ei havaittu viitteitä muista muinaisjäänöksistä, kuin jotka mainitaan tässä raportissa.

Maastotöissä noudatettiin normaaleja arkeologisen inventoinnin menetelmiä. Koko hankealue tarkastettiin silmämääräisesti. Maanalaisille muinaisjäänöksille potentiaalisiksi arvioiduille paikoille tehtiin koekuoppia maanpinnalle näkymättömien muinaisjäänösten löytämiseksi. RöAlueella olevat röykkiöt tarkastettiin.

Tulos

Virranniemen hankealueelta paikallistettiin aiemmin tunnettua enemmän viljelyröykkiöitä. Ne sijaitsevat useampana keskittymänä, jotka rajattiin (ks. karttaa kohdekuvauksen yhteydessä). Kyseessä on kiinteä muinaisjäänös, joka ajoittunee historialliseen aikaan. Lisäksi dokumentoitiin toisen maailmansodan aikainen puolustusvarustus, joka ei ole muinaisjäänös, vaan muu kaavoituksessa huomioon otettava kulttuuriperintökohde.

30.6.2014

Ville Laakso
Timo Sepänmaa

Lähteet

- Aflidne Excellencen grefve Steinheils Karta öfver Wiborgs län 1805. Yleiskartta 124, Kansallisarkisto.
- Erä-Esko, Aarni 1963. Taipalsaaren pitäjä Kirvesniemen kylä. Kiviröykkiöiden tarkastuskertomus. Museoviraston arkisto.
- Kirkinen, Tuija & Lavento, Mika 2000. Taipalsaaren inventointi 8.–12.5.2000. Museoviraston arkisto.
- Miettinen, Timo 1975. Taipalsaaren muinaisjäännösten perusinventointi. Museoviraston arkisto.
- Pitäjänkartta 1843. Karttalehti 3134 08 Taipalsaari. Pitäjänkartasto, Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto, Kansallisarkisto.

Muinaisjäännökset

1 TAIPALSAARI KIRVESKYLÄ

Mjtunnus: 831010025
 Rauh.lk: kiinteä muinaisjäännös
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: maatalous: röykkiö

Koordin: N: 6780 837 E: 566 152 Z: 95
 X: 6783 680 Y: 3566 390

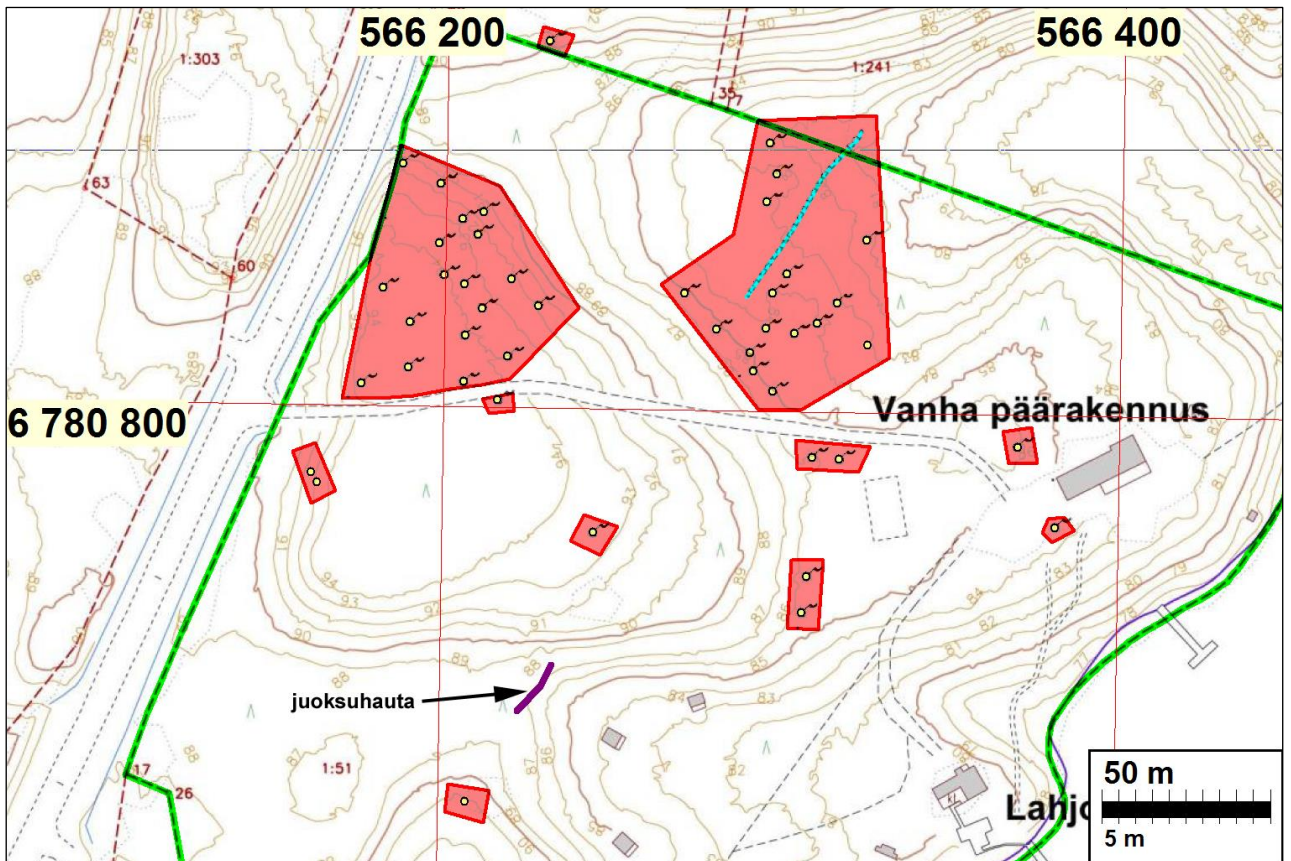
Tutkijat: Laakso & Sepänmaa 2015 inventointi, Kirkinen & Lavento inventointi 2000, Miettinen T 1975 inventointi, Erä-Esko A 1963 tarkastus

Sijainti: Paikka sijaitsee Taipalsaaren kirkosta 9,5 km itään.

Huomiot: Laakso 2015:
 Maastotoissa oli käytössä Lappeenrannan kaupungin laatima kartta, johon oli merkitty alueelta tunnettuja röykkiöitä sekä noin 70 m pitkä koillinen–lounas-suuntainen kiviaita hankealueen pohjoislaidassa, osin sen pohjoispuolella (ks. karttaa alla). Karttaan merkityt röykkiöt ja kiviaita tarkastettiin maastossa: niiden sijainti todettiin todenmukaiseksi.

Lisäksi alueelta todettiin neljä ao. karttaan merkitsemätöntä röykkiötä, joiden sijainti mitattiin gps-paikantimella. Röykkiöitä tunnetaan alueelta nyt kaikkiaan 45. Niiden laajuus on keskimäärin 2–4 metriä ja korkeus 0,5 metriä.

Alueen röykkiöt todettiin sijainniltaan ja muilta ominaisuuksiltaan varsin tyypillisiksi itäsuomalaisiksi kaskiraunioiksi. Ne ajoittunevat historialliselle ajalle. Alueen pohjoisreunan kiviaita liittyyne ajallisesti ja tarkoitukseltaan röykkiöihin. Röykkiöalue jatkuu pohjoisessa hankealueen ulkopuolelle.

Muinaisjäännösalueet: Kohde 1, viljelysröykkiöt punainen rajaus. Kohde 2, puolustusvarustus violetti viiva

Röykkiöiden koordinaatit N E

6780777	566163	6780802	566216
6780780	566161	6780763	566245
6780683	566208	6780741	566307
6780820	566325	6780751	566308
6780909	566230	6780787	566309
6780872	566187	6780786	566317
6780866	566198	6780767	566381
6780858	566211	6780790	566370
6780856	566205	6780806	566297
6780851	566209	6780812	566291
6780848	566198	6780817	566290
6780835	566182	6780824	566280
6780839	566200	6780835	566271
6780836	566206	6780825	566295
6780838	566220	6780823	566303
6780825	566190	6780826	566310
6780829	566211	6780832	566316
6780830	566228	6780835	566297
6780821	566206	6780841	566301
6780806	566176	6780851	566324
6780811	566189	6780862	566295
6780807	566206	6780870	566298
6780815	566219	6780879	566295

Raivausröykkiö kohdassa N 6780683 E 566208. Lounaasta.

Hankealueen pohjoisosan koillinen-lounas-suuntainen kiviäitä. Lounaasta.

2 TAIPALSAARI KIRVESKYLÄ 2

Mjtunnus: (uusi kohde)

Rauh.lk: muu kulttuuriperintökohde – suojelukohde.

Ajoitus: historiallinen: nykyaika

Laji: varustus: Salpalinja

Koordin: N: 6780 718 E: 566 230 Z: 88

P: 6783 563 I: 3566 427

Tutkijat: Laakso & Sepänmaa 2015 inventointi

Sijainti: Paikka sijaitsee Taipalsaaren kirkosta 9,5 km itään.

Huomiot: Laakso 2015:

Kahden mäen välisessä alavammassa kohdassa, itään laskevassa rinteessä, mäntyvaltaisessa metsässä, koordinaattipisteiden N 6780710 E 566223 ja N

6780724 E 566233 välissä todettiin taisteluhauta, jonka syvyys on 1–1,5 m ja leveys 2 m. Kaivannon itäpuolella on valli. Taisteluhaudan puolivälissä (N 6780718 E 566230) on 2,5 x 2 metrin laajuinen ja 1,3 m syvä pesäke. Senkin itäpuolella on valli. Kyseessä on tyypillinen toisen maailmansodan aikainen puolustusvarustus.

Varustuksen eteläosa: pesäke vasemmalla. Pohjoisesta.

Varustuksen pohjoisosa: pesäke oikealla. Lounaasta.

Liite

Koko tutkimusalue tutkittiin ja arvioitiin kokonaisuudessaan eri menetelmin. Tarkemmin maastossa tarkastettiin kartalla sinisellä korostuksella esitettyjä alueita.

